zans İmparatorluğu'yla yapılan deniz savaşlarını kazanmasına rağmen, Abdullah'ın vaktiyle irtidad etmiş olmasını ve bilhassa Mısır'da yaptırdığı Dârülhaniyye adlı büyük sarayı bahane ederek onu yıpratmaya çalıştılar ve Halife Osman'dan kendisini görevden almasını istediler. Bu arada Abdullah, şikâyetçilerden birini döverek öldürdü. Bu gelişmeler üzerine Hz. Âişe de halifeden Abdullah'ı azletmesini istedi. Abdullah ise Hz. Osman'ın evinde muhasara altına alınması üzerine önce Medine'ye yardım gönderdi, sonra da bizzat kendisi oraya gitmek üzere Mısır'dan ayrıldı; yerine de Sâib b. Hişâm'ı bıraktı. Fakat yolda Hz. Osman'ın şehid edildiğini öğrendi. Bu sırada ihtilâlcilerin yöneticisi Muhammed b. Ebû Huzeyfe, Sâib'i uzaklaştırarak Mısır'da idareye el koymuştu. Medine'ye gitmekten vazgeçen Abdullah tekrar Mısır'a dönmek istediyse de muvaffak olamadı. Yaygın olan rivayete göre, Mısır'a giremeyince Muâviye'nin yanına gitmeyi de doğru bulmayıp Askalân veya Remle'ye gitti ve orada vefat etti. Hz. Peygamber'den sadece bir hadis rivayet etmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Vâkıdî, *Kitâbü'l-Meġāzî* (nşr. M. Jones), London 1965-66, III, 825, 855-857, 865; İbn Hişâm, *es-Sîre* (nşr. Mustafa es-Sekkā v.dğr.), Kahire 1375/1955, II, 409; İbn Sa'd, *eṭ-Ṭabaḳātü'l-kübrâ* (nşr. İhsan Abbas), Beyrut 1388/1968, II, 141; III, 72, 250, 407; VII, 496-497; Halîfe b. Hayyât, *eṭ-Ṭabaḳāt* (nşr. Süheyl Zekkâr), Dımaşk 1966-67, II, 746, 747-748; a.mlf., *Târîḫ* (nşr. Süheyl Zekkâr), Dımaşk 1967-68, s. 77, 164-165, 176, 178, 180, 195; İbn Abdülhakem, *Fütûḥu Mıṣr* (nşr. Ch. Torrey), Leiden 1922, bk. *İndeks*; İbn Kuteybe, *el-Maʿârif* (nşr. Servet Ukkâşe), Kahire 1960, s. 300-301, 507; Fesevî, *Kitâbü'l-Maʿrife ve't-târîḫ* (nşr. Ekrem Ziyâ el-Ömerî), Bağdad 1974-76, I, 253-254; Belâzürî, *Ensâbü'l-eşrâf*, I (nşr. Muhammed Hamîdullah), Kahire 1959, s. 160, 357, 358, 531-532; a.e., IV/1 (nşr. İhsan Abbas), Beyrut 1979, s. 505, 512-514, 533, 538-540, 555-557, 585; a.mlf., *Fütûḥu'l-büldân* (nşr. Selâhaddin el-Müneccid), Kahire 1956-60, bk. *İndeks*; Taberî, *Câmiʿu'l-beyân*, Bulak 1323-29 — Beyrut 1398/1978, VII, 181-182; a.mlf., *Târîḫ* (nşr. M. J. de Goeje), Leiden 1879-1901, bk. *İndeks*; Ebû Ömer el-Kindî, *Kitâbü'l-Vülât ve Kitâbü'l-Ḳuḍât* (nşr. R. Guest), Leiden 1912, s. 11-17; İbn Abdülber, *el-İstîʿâb* (*el-İṣâbe* içinde), Kahire 1328, III, 918-920; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-ġābe*, Kahire 1285-87, III, 173-174; İbn Seyyidünnâs, *ʿUyûnü'l-eŝer*, Beyrut, ts. (Dârü'l-Ma'rife), II, 175-176, 315-316; Zehebî, *Aʿlâmü'n-nübelâʾ*, III, 33-35; İbn Hacer, *el-İṣâbe*, Kahire 1328, IV, 109-111; Seyyide İsmâil Kâşif, *Mıṣr fî fecri'l-İslâm*, Kahire 1970, bk. *İndeks*; Mustafa el-A'zamî, *Küttâbü'n-Nebî*, Riyad 1401/1981, s. 82-89; C. H. Becker, "Abdullah", *İA*, I, 40-41; a.mlf., "ʿAbd Allāh b. Saʿd", *EI²* (İng.), I, 51-52.

 MUSTAFA FAYDA

ABDULLAH b. SAFVÂN
(عبدالله بن صفوان)

Ebû Safvân Abdullāh b. Savfân b. Ümeyye b. Halef el-Cümahî el-Kureşî (ö. 73/692)

Abdullah b. Zübeyr'i desteklediği için onunla birlikte şehid edilen tâbiî.

Hz. Peygamber hayatta iken doğduğu halde yaşı küçük olduğu için sahâbîlik mertebesine ulaşamadı; fakat Mekkeli tâbiîlerin birinci tabakasında yer aldı. Babası ve dedesi gibi kendisi de Kureyş'in eşrafından olup Mekke'nin varlıklı ve nüfuzlu bir ailesine mensuptu. Cömertliği ve üstün zekâsıyla tanınan Abdullah, hilâfet davasında Abdullah b. Zübeyr'in sadık bir taraftarı idi. İbnü'z-Zübeyr ve yanındakiler Kâbe'de muhasara edilince, Haccâc tarafından kendisine verilen emânı kabul etmedi. Sonunda, İbnü'z-Zübeyr ve birçok taraftarı ile birlikte onun da başı kesildi ve kesik başları önce Medine'ye, oradan da Şam'a Abdülmelik b. Mervân'a gönderildi.

Babası Safvân b. Ümeyye'den, Hz. Ömer, Hafsa, Ümmü Seleme ve Abdullah b. Amr gibi sahâbîlerden hadis rivayet eden Abdullah b. Safvân'ın hadis kitaplarında, daha çok, "Kâbe'ye karşı harp ilân eden bir ordunun çölde helâk olacağı"na dair rivayet ettiği bir tek metne rastlanmaktadır (bk. Müslim, "Fiten", 4, 6, 7).

BİBLİYOGRAFYA :

Halîfe b. Hayyât, *eṭ-Ṭabaḳāt* (nşr. Süheyl Zekkâr), Dımaşk 1966-67, II, 591; Buhârî, *et-Târîḫu'l-kebîr* (nşr. Abdurrahman b. Yahyâ el-Yemânî v.dğr.), Haydarâbâd 1360-80/1941-60, V, 118-120; a.mlf., *et-Târîḫu'ṣ-ṣaġîr* (nşr. Mahmûd İbrâhim Zâyed), Kahire 1396-97/1976-77, I, 142-143, 153, 162, 163; Müslim, "Fiten", 4, 6, 7; İbn Abdülber, *el-İstîʿâb* (*el-İṣâbe* içinde), Kahire 1328, II, 333-334; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-ġābe*, Kahire 1285-87, III, 185; Zehebî, *Aʿlâmü'n-nübelâʾ*, IV, 150-151; İbn Hacer, *el-İṣâbe*, Kahire 1328, III, 60; a.mlf., *Tehẕîbü't-Tehẕîb*, V, 265-266.

 ALİ YARDIM

ABDULLAH b. SÂİB
(عبدالله بن السائب)

Ebû Abdirrahmân Abdullāh b. es-Sâib b. Ebi's-Sâib Sayfî el-Mahzûmî (ö. 70/689-90)

Kıraat bilgisiyle tanınan sahâbî.

Küçük yaşta Hz. Peygamber'i görenlerdendir. Babası Sâib, Câhiliye devrinde ticaretle uğraştığı sıralarda Resûlullah'ın ortağıydı. Kıraatı arz yoluyla Übey b. Kâ'b ve Hz. Ömer'den öğrendi; kendisinden de Mücâhid ve kıraat imamlarından İbn Kesîr kıraat tahsil etti. İbn Ebû Müleyke, Atâ, oğlu Muhammed b. Abdullah kendisinden hadis rivayet etmişlerdir. Mekkeliler, Mekke'den yetişen bir kāri* olarak onunla iftihar ederlerdi. Rivayet ettiği hadisler *Kütüb-i Sitte*'de ve Ahmed b. Hanbel'in *Müsned*'inde yer almıştır. Abdullah b. Zübeyr'in hilâfeti döneminde Mekke'de vefat etti.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *eṭ-Ṭabaḳātü'l-kübrâ* (nşr. İhsan Abbas), Beyrut 1388/1968, V, 445; *Müsned*, III, 410-411; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-ġābe* (nşr. Muhammed İbrâhim el-Bennâ v.dğr.), Kahire 1390-93/1970-73, III, 254-255; Zehebî, *Maʿrifetü'l-ḳurrâʾ* (nşr. Beşşâr Avvâd Ma'rûf v.dğr.), Beyrut 1404/1984, I, 47-48; a.mlf., *Aʿlâmü'n-nübelâʾ*, III, 388-390; İbnü'l-Cezerî, *Ġāyetü'n-nihâye* (nşr. G. Bergstraesser), Kahire 1351-52/1932-33 — Beyrut, ts. (Dârü'l-Kütübi'l-ilmiyye), I, 419-420; İbn Hacer, *el-İṣâbe*, Kahire 1328, II, 314; a.mlf., *Tehẕîbü't-Tehẕîb*, V, 229; Süyûtî, *el-İtḳān* (nşr. Muhammed Ebü'l-Fazl), Kahire 1387/1967, II, 204.

 İSMAİL KARAÇAM

ABDULLAH b. SAÎD
(عبدالله بن سعيد)

(bk. İBN KÜLLÂB).

ABDULLAH b. SAÎD el-EŞEC
(عبدالله بن سعيد الأشج)

(bk. EŞEC el-KİNDÎ).

ABDULLAH SALÂHÎ UŞŞÂKĪ

(bk. SALÂHÎ EFENDİ).

ABDULLAH b. SÂLİH el-MISRÎ
(عبدالله بن صالح المصري)

Ebû Sâlih Abdullāh b. Sâlih b. Muhammed el-Cühenî el-Mısrî (ö. 223/838)

Kâtibü'l-Leys lakabı ile tanınan Mısırlı muhaddis.

Ebû Sâlih el-Mısrî diye de anılan Abdullah 139'da (756) Mısır'da doğdu. Hepsi de Mısırlı olan Muâviye b. Sâlih, Harmele b. İmrân, Mûsâ b. Uley, Abdullah b. Vehb gibi hocalardan hadis, Hamza ez-Zeyyâf'tan da Kur'an okudu. Ünlü muhaddis Leys b. Sa'd'e yirmi yıl talebelik yapıp onun elindeki yazılı ha-